

Yo‘el Kitobi va Laodikiya Yettinchi kun Adventist Jamoati — O‘ttizinchi son

Jeff Pippenger

2026-01-16

O‘ttizinchi raqam

Matto kitobidagi Masihiy bajo kelishlar ichiga oxirzamonning yo‘l belgisi, xabarning rasmiylashtirilish yo‘l belgisi, 9/11 yo‘l belgisining ikki guvohi kiradi: ulardan biri Laodikeyaga qaratilgan ichki xabarning guvohi, ikkinchisi esa Islom terrorizmining tashqi xabaridir. 9/11 yo‘l belgisining Matto kitobidagi o‘n ikki Masihiy bajo kelishdan ikkitasi orqali ifodalanishi o‘rinlidir, chunki 9/11 ikkinchi farishtaning xabarini o‘z ichiga oladi; u yerda esa doimo ikkilanish mavjud bo‘ladi. 2020-yil 18-iyuldagi o‘lim biz ko‘rib chiqqan beshinchi yo‘l belgisi edi, so‘ng 2023-yil iyulidagi sahrodagi ovoz oltinchi bo‘ldi va 2024-yildagi tirilish yettinchi bo‘ldi. Sakkizinchi Masihiy bajo kelish — Yarim tun nidosidir.

Sakkizinchi Masihiy Yo‘l Belgisi — Yarim Tun Faryodidir

Bularning hammasi payg‘ambar orqali aytilgan so‘z bajo bo‘lishi uchun sodir bo‘ldi; u shunday degan edi: “Sion qiziga aytinglar: mana, Sening Shohing senga kelmoqda, muloyim holda, eshakka va eshakning quluni bo‘lgan toychoqqa minib.” Matto 21:4, 5.

Bashorat

Ey Sion qizi, nihoyatda shodlan; ey Quddus qizi, hayqir: mana, Sening Shohing Senga kelmoqda; U odildir va najot keltiruvchidir; kamtarin bo‘lib, eshakka, ya‘ni eshakning quluni bo‘lgan toychoqqa minib kelmoqda. Zakariyo 9:9.

Bundan besh yuz yil muqaddam, Rabbiy Zakariyo payg‘ambar orqali shunday e‘lon qilgan edi: “Nihoyatda shodlan, ey Sion qizi; hayqir, ey Quddus qizi. Mana, Sening Shohing oldingga kelmoqda. U odildir va najot keltiruvchidir; kamtarin bo‘lib, eshakka, ya‘ni urg‘ochi eshakning quluni bo‘lgan toychoqqa minib kelmoqda.” [Zakariyo 9:9.] Agar shogirdlar Masih hukmga va o‘limga ketayotganini anglaganlarida edi, ular bu bashoratni ado eta olmagan bo‘lar edilar.

“Xuddi shu tarzda, Miller va uning hamkorlari bashoratni bajo keltirdilar hamda ilhom dunyoga berilishi oldindan aytib qo‘ygan xabarni yetkazdilar; biroq agar ular o‘zlarining umidsizliklarini ko‘rsatib bergan va Rabbiy kelishidan oldin barcha xalqlarga va‘z qilinishi kerak bo‘lgan boshqa bir xabarni taqdim etgan bashoratlarni to‘liq tushunganlarida, bu xabarni bera olmagan bo‘lardilar. Birinchi va ikkinchi farishtalarning xabarlari ayni vaqtda berildi va ular orqali Xudo amalga oshirishni niyat qilgan ishni bajo keltirdi.” The Great Controversy, 405.

Xudoning bashoratli Kalomini noto‘g‘ri tushunish Masihning tantanali Quddusga kirishi tarixida ham, shuningdek 1844-yilda Yarim Tun Faryodi xabarining e‘lon qilinishi bilan bog‘liq parallel tarixda ham mavjud edi. Bir yuz qirq to‘rt mingdan “ularning hafsalasi pir bo‘lishini ko‘rsatib

beruvchi bashoratlar”ni tushunish talab etiladi. Vahiy kitobining o‘ninchi bobida Yuhannoga oldindan aytiladiki, uning og‘zida shirin bo‘ladigan kichik kitob xabari oxir-oqibat achchiqqa aylanadi.

“Kelajakdan qo‘rqadigan hech narsamiz yo‘q, faqat Rabbiy bizni qanday yetaklab kelganini va o‘tgan tariximizdagi Uning ta’limotini unutib qo‘ysakkina qo‘rqishimiz mumkin.” Life Sketches, 196.

O‘tmishdagi “Rabbiyning yetakchiligi”, O‘zining ta’minlovchi amallaridan yana boshqalari qatorida, raqamlardagi bir xatoni Uning qo‘li yopib qo‘yganligi bilan ifodalanadi; chunki milleritchilar uchun o‘z ko‘ngilsizliklarini oldindan tushunish, xoch oldida shogirdlar uchun o‘z ko‘ngilsizliklarining barcha unsurlarini tushunish qanchalik ma’qul bo‘lmagan bo‘lsa, shunchalik ma’qul emas edi. Ammo Yarim Tun Faryodining e’lon qilinishi tarixi osmon sari yetaklaydigan ayni nur sifatida belgilangan, va bu Ellen Uaytning eng birinchi vahiyidayoq qayd etilgan. Bir yuz qirq to‘rt minglik shogirdlar va milleritchilarning ko‘ngilsizliklarini tushunishi kerak. O‘sha nurni rad etish yo‘ldan qulab tushish demakdir.

“Ularning ortida, yo‘lning boshida, yorqin bir nur o‘rnatilgan edi; farishta menga bu nurni «yarim tunda yangragan nido» deb aytdi. Bu nur butun yo‘l bo‘ylab porlab turar va ular qoqilib ketmasliklari uchun oyoqlariga yorug‘lik berar edi.

“Agar ular nigohlarini o‘zlarining ro‘paralarida bo‘lgan, ularni shaharga boshlab borayotgan Isoga qat’iy tikib turganlarida, ular omon edilar. Ammo ko‘p o‘tmay ba’zilar holdan toyib, shahar juda uzoqda, deb aytdilar, va ular unga bundan avval kirib bo‘lgan bo‘lishlarini kutgan edilar. Shunda Iso O‘zining ulug‘vor o‘ng qo‘lini ko‘tarib, ularni ruhlantirar edi, va Uning qo‘lidan advent guruhining ustida hilpirab turgan bir nur chiqardi, ular esa: ‘Alleluia!’ deb qichqirdilar. Boshqalari esa orqalaridagi nurni shoshqaloqlik bilan inkor etib, ularni bunchalik uzoqqa boshlab chiqqan Zot Xudo emas edi, dedilar. Shunda orqalaridagi nur o‘chib qoldi, ularning oyoqlari mutlaq zulmat ichida qoldi, va ular qoqilib, nishonni ham, Isoni ham ko‘rmay qoldilar va yo‘ldan pastga, quyidagi qorong‘i va yovuz dunyoga qulab tushdilar.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Sakkizinchi yo‘l belgisi Masihning Quddusga zafarlik kirib kelishi bilan timsollangan Yarim tun nidosidir.

“Yarim tun faryodi unchalik dalillar orqali yoyilmadi, garchi Muqaddas Yozuvlardan keltirilgan isbot ravshan va qat’iy bo‘lsa-da. U bilan birga ruhni harakatga keltiradigan majbur etuvchi bir qudrat bor edi. Hech qanday shubha ham, savol ham yo‘q edi. Masihning Quddusga tantanali kirishi munosabati bilan, bayramni ado etish uchun yurtning har tomonidan to‘plangan xalq Zaytun tog‘iga oqib keldi, va ular Isoga hamrohlik qilayotgan olomonga qo‘shilganlarida, o‘sha lahzaning ilhomini qabul qilib, shunday hayqiriqni yanada kuchaytirishga yordam berdilar: ‘Egamiz nomi bilan kelayotgan muborakdir!’ [Matto 21:9.] Xuddi shunday tarzda Adventist yig‘ilishlariga oqib kelgan imonsizlar ham — ba’zilar qiziqishdan, ba’zilar esa faqat masxara qilish uchun — ‘Mana, Kuyov kelmoqda!’ degan xabarga hamroh bo‘lgan ishontiruvchi qudratni his etdilar.” Prophecy Ruhi, 4-jild, 250, 251.

Oxirgi kunlarda dono qizlardan bo‘lish, bashoratga ko‘ra, zarurat taqozosi bilan, o‘sha dono qizlar bir umidsizlikni boshdan kechirishlarini talab etar edi; bu esa, o‘z navbatida, masaldagi kechikish vaqtini boshlab beradi. Kechikish vaqti tajribasisiz siz na dono qiz, na nodon qiz bo‘lasiz.

“Matto 25-bobdagi o‘n qiz haqidagi masal ham Adventist xalqining tajribasini tasvirlaydi.”
The Great Controversy, 393.

Qanday bo‘lmasin, oxirgi kunlarning dono bokiralari 1844-yil 19-aprelga mos keladigan bir umidsizlikni boshdan kechirishlari kerak, chunki masaldagi tajriba Vahiyda Yuhanno bokiralar deb ta’riflangan bir yuz qirq to‘rt mingning tajribasidir.

Bular ayollar bilan ifloslanmaganlardir; chunki ular bokiralardir. Bular Qo‘zi qayerga bormasin, Uning ortidan ergashadiganlardir. Bular insonlar orasidan qutqarib olingan bo‘lib, Xudo va Qo‘zi uchun ilk hosildir. Vahiy 14:4.

Masihning nechta masali bevosita va aniq tarzda so‘zma-so‘z amalga oshgan deb belgilab ko‘rsatilgan? Har bir masal so‘zma-so‘z amalga oshadi, biroq o‘nta bokira haqidagi masal o‘tmishda ham, kelajakda ham “so‘zma-so‘z” amalga oshgan deb alohida bayon etilgan. U 1844-yildan boshlab Mikoyil oyoqqa turib, inson uchun sinov muddati yopilguniga qadar hozirgi haqiqat bo‘lib qolishi lozim bo‘lgan uchinchi farishta bilan qiyoslangan.

“Menga ko‘pincha o‘nta bokira qiz haqidagi masalga murojaat qilinadi; ulardan beshtasi dono, beshtasi esa nodon edi. Bu masal aynan har bir so‘zigacha bajo bo‘lgan va bo‘ladi, chunki u aynan shu zamon uchun alohida tatbiqqa ega bo‘lib, uchinchi farishtaning xabari kabi, bajo bo‘lgan va zamonning oxirigacha hozirgi haqiqat bo‘lib qolaveradi.” Review and Herald, 1890-yil 19-avgust.

Zamonning oxirigacha o‘n qiz haqidagi masal hozirgi haqiqat bo‘lib qoladi, va Yarim tun faryodi yana aynan har bir jihatigacha bajo bo‘ladi.

“Yovuzlikda, aldanishda va gumrohlikda, hatto o‘lim soyasi ostida yotgan bir dunyo bor,—uxlab yotibdi, uxlab yotibdi. Ularni uyg‘otish uchun qalb iztirobini kim his etmoqda? Qaysi ovoz ulargacha yetib borishi mumkin? Mening ongim kelajakka ko‘chirildi, o‘shanda ishora beriladi. ‘Mana, Kuyov kelmoqda; Uni kutib olish uchun chiqib boringlar.’ Ammo ba’zilar chiroqlarini to‘ldirish uchun moyni olishni kechiktirgan bo‘ladilar va juda kech bo‘lganda ular moy bilan ifodalangan fe‘l-atvor boshqaga o‘tkazib bo‘lmasligini bilib oladilar.” Review and Herald, 1896-yil 11-fevral.

Yarim tun faryodi yuz qirq to‘rt ming kishining harakatidagi ufqda ko‘rinib turgan navbatdagi yo‘lbelgisidir. O‘sha yo‘lbelgi yakshanba qonunidan oldin sodiqlarga qarshi boshlanadigan quvg‘in bilan birga keladi. Bu quvg‘in tashqi ham, ichki hamdir, va ichki quvg‘in o‘z ichiga ikki alohida timsolni oladi. O‘sha timsollardan biri Yahudo, ikkinchisi esa Oliy Kengashdir.

To‘qqizinchi Masihiy yo‘l belgisi — 30 kumush tanga evaziga xiyonat qilinishidir

Shunda Yeremiyo payg'ambar orqali aytilgan so'z bajo bo'ldi: "Va ular o'ttiz kumush tangani, ya'ni Isroil o'g'illari tomonidan baholangan Zotning bahosini oldilar; va ularni kulolning dalasi uchun berdilar, Egamiz menga buyurganidek." Matto 27:9, 10.

Bashorat

Shunda men ularga dedim: Agar munosib deb bilsangiz, haqimni beringlar; bo'lmasa, qo'yinglar. Shunday qilib, ular haqim uchun o'ttiz kumush tanga tortib berdilar. Va Egamiz menga dedi: Uni kulolga tashla; ular Meni shuncha baholaganlari naqadar ajoyib baho! Men o'sha o'ttiz kumush tangani olib, Egamizning uyida kulolga tashladim. Zakariyo 11:12, 13.

Yahudoning xiyonati qalbaki ruhoniylarning xiyonatini ifodalaydi, chunki 30 soni ruhoniylarning yoshini ifodalaydi. Ruhoniylar, ya'ni levilar ham, Ahd Xabarchisi tomonidan oltin va kumush kabi poklanadilar. Yahudoning o'ttiz kumush tangasi yakshanba qonuni paytida soxta ruhoniylarning tozalanishini ifodalaydi; Yahudo xochdan sal oldin o'lgan bo'lsa-da, bu baribir o'sha kun edi. Yahudo Sanhedrinning ramzi emas; u Masihning shogirdlari orasida deb o'ylangan bir kishining ramzidir.

Masihning shogirdi sifatida, siz Isoning moylanishining shogirdi edingiz. Uning suvga cho'mdirili-shida yuz bergan moylanish Isoning nomini Iso Masihga o'zgartirdi, chunki Masih — moylangan Zot deganidir. Shundan so'ng Uning nomi o'zgardi, chunki U ko'plar bilan bir hafta davomida ahdni tasdiqlashi kerak edi, va ahdiy munosabatning eng asosiy ramzlaridan biri — ismning o'zgarishidir. Iso suvga cho'mdirili-shida qudrat bilan moylandi. Masihning shogirdi bo'lish, Uning suvga cho'mdirili-shining shogirdi bo'lishni anglatardi. U aynan suvga cho'mdirili-shida qudrat bilan moylangan edi. Butrusning Matto 16:18 dagi bayonoti xristian ilohiyot olamida "Xristian E'tirofi" nomi bilan tanilgan. Bu ilohiyotchilar va olimlar o'rtasidagi muhokama uchun ulug' mavzulardan biridir. Odatda, ilohiyotchilar va olimlarning muhokamasi hech qanday, yoki ehtimol juda kichik ahamiyatga ega bo'lgan narsani aniqlab beradi, biroq masala shundaki, xristianlik shuni tushunadiki, Iso moylanganda, U o'shanda Masihga aylandi.

U ularga dedi: "Sizlar esa Meni kim deysizlar?" Shunda Simun Butrus javob berib dedi: "Sen Masihsan, barhayot Xudoning O'g'lisan." Matto 16:15, 16.

Butrusning asl ismi ayni haqiqatni ifodalay edi, chunki Simon Barjona "kaptarning xabarini eshituvchi" degan ma'noni anglatadi; bu esa Uning suvga cho'mishidagi xabar edi. Uning suvga cho'mishi 9/11 bilan mos keladi, Yahudo esa qaysidir vaqtda 9/11 haqidagi tushunchani e'tirof etgan, biroq yo'l davomida adashib qoladiganlarni ifodalaydi. Yahudo Oliy Kengashning timsoli emas, chunki ular Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlar jamoatini ifodalaydi. Yahudo Oliy Kengash uchun guvohlik berdi, biroq Oliy Kengash isyonining ramziyligi Yahudoning isyonidan boshqachadir. Oliy Kengashning isyoni quyidagi tushda ifodalanadi.

"Yozuvlarimni yig'ishtirib oldim, va biz safarimizni boshladik. Yo'lda Orange'da ikkita yig'ilish o'tkazdik va jamoat bundan foyda ko'rgani hamda dalda olganiga dalilga ega bo'ldik. O'zimiz ham Rabbimizning Ruhi bilan tetiklandik. O'sha kechasi men tush ko'rdim: go'yo Battle Creek'da ekanman, eshik yonidagi oynadan tashqariga qarab turibman va uy tomon saf tortib, ikkitadan bo'lib kelayotgan bir guruhni ko'rdim. Ular qattiqqo'l va qat'iy ko'rinardi.

Men ularni juda yaxshi tanirdim va ularni kutib olish uchun mehmonxona eshigini ochishga burildim, ammo yana bir qarab olishni o'yladim. Manzara o'zgargan edi. Endi bu guruh katolik yurishining ko'rinishini olgan edi. Ulardan biri qo'lida xoch, boshqasi esa qamish ko'tarib olgan edi. Ular yaqinlashar ekan, qamish ko'targan kishi uy atrofini aylana chizib chiqdi va uch marta shunday dedi: 'Bu uy taqiqlangan. Mol-mulk musodara qilinishi kerak. Ular bizning muqaddas tariqatimizga qarshi gapirdilar.' Dahshat meni qamrab oldi, va men uy ichidan yugurib o'tib, shimoliy eshikdan tashqariga chiqdim-da, o'zimni bir guruh odamlar orasida topdim; ularning ba'zilarini tanirdim, ammo fosh etilishdan qo'rqib, ularga bir og'iz ham so'z aytishga jur'at eta olmadim. Qayerga burilmay, sergak va surishtiruvchi ko'zlarga duch kelmasdan yig'lab, ibodat qilishim mumkin bo'lgan xilvat bir joy izlashga urinardim. Men tez-tez shunday takrorlardim: 'Qani edi, men buni anglay olsam! Qani edi, ular menga nima deganimni yoki nima qilganimni aytib berishsa!'"

"Mulklarimiz musodara qilinayotganini ko'rib, men ko'p yig'ladim va ko'p ibodat qildim. Atrofimdagilarning nigohlaridan menga nisbatan hamdardlik yoki achinish alomatini o'qishga urindim va agar boshqalar ko'rib qolishidan qo'rqmaganlarida, men bilan gaplashib, meni ovutadi, deb o'ylagan bir necha kishining yuz ifodalarini kuzatdim. Men olomondan qochib qutulishga bir marta urindim, ammo kuzatilayotganimni ko'rib, niyatimni yashirdim. Men ovoz chiqarib yig'lay boshladim va dedim: 'Qani edi, ular menga nima qilganimni yoki nima deganimni aytib qo'ysalar edi!' Men bilan bir xonada yotgan erim mening ovoz chiqarib yig'layotganimni eshitib, meni uyg'otdi. Yostig'im ko'z yoshlarimdan ho'l bo'lib ketgan edi, va ruhimni g'amgin bir tushkunlik bosgan edi." Guvohliklar, 1-jild, 577, 578.

Payg'ambarlar o'zlari yashagan kunlardan ko'ra oxirgi kunlar haqida ko'proq so'zlaydilar, degan tamoyilni qo'llash Yettinchi kun Adventistlar jamoatining rahbarlari uchun nihoyatda tantanavor bir savolni ko'taradi. Opa Uayt o'zining "yozuvlari"ni "yig'ishtirib oldi" va Battle Creekka qaytish safarini boshladi. O'sha paytda Battle Creek ishning yuragi edi, xuddi bugun Tacoma Park qanday bo'lsa, Masih davrida Quddus ham shunday bo'lgan. U o'z yozuvlari xususida boshdan kechirayotgan bir kurashni bayon qilib bo'lgach, safar uchun yozuvlarini yig'ishtirib oldi. Uning tushining konteksti uning yozuvlari haqidadir. Bu kurash Wright shahrida yuz bergan edi.

"Wrightda ekanimizda, 11-son uchun qo'lyozmamni nashr idorasiga yuborgan edik, va men deyarli har bir lahzani, yig'ilishdan bo'sh vaqtlarimda, 12-son uchun material yozib tayyorlash bilan o'tkazar edim. Wrightdagi jamoat uchun mehnat qilayotganimda, mening ham jismoniy, ham aqliy quvvatlarim nihoyatda qattiq zo'riqqan edi. Men dam olishim kerakligini his qilar edim, ammo yengillik topish uchun hech qanday imkoniyatni ko'ra olmas edim. Men haftasiga bir necha marta xalqqa so'zlar, va ko'plab sahifalar shaxsiy guvohliklarni yozar edim. Jonlar uchun bo'lgan yuk zimmamda edi, va men his qilgan mas'uliyatlar shu qadar buyuk ediki, har kecha atigi bir necha soatgina uxlay olar edim."

«Shunday qilib so'zlash va yozishda mehnat qilar ekanman, Battle Creekdan tushkunlik uyg'otuvchi mazmundagi maktublar oldim. Ularni o'qiganimda, ruhimga ifoda etib bo'lmas darajadagi bir ezilish cho'kdi; bu esa aqlni iztirobga soladigan darajagacha yetib, qisqa bir muddatga hayotiy quvvatlarimni go'yo falaj qilgandek bo'ldi. Uch kecha deyarli mutlaqo uxlay olmadim. Fikrlarim bezovta va gangib qolgan edi. Erimdan ham, biz bilan birga bo'lgan,

hamdardlik bildiruvchi oiladan ham his-tuyg'ularimni imkon qadar yashirdim. Men ertalabki va kechki oilaviy ibodatda ular bilan birga bo'lib, yukimni buyuk Yuk Ko'taruvchining zimmasiga qo'yishga intilar ekanman, qalbimdagi mehnatni va aqliy og'irlikni hech kim bilmadi. Ammo iltijolarim iztirobda ezilgan yurakdan chiqardi, va jilovlab bo'lmas g'am tufayli ibodatlarim uzuq-yuluq va bog'lanishsiz bo'lib qolar edi. Qon bosh miyamga shiddat bilan urilar, ko'pincha meni gandiraklatib, yiqilishimga sal qoldirar edi. Tez-tez, ayniqsa yozishga uringanimdan keyin, burnim qonardi. Men yozishni bir chetga surishga majbur bo'ldim, biroq zimmamdagi tashvish va mas'uliyat yukidan xalos bo'la olmadim, chunki boshqalarga yetkazishim lozim bo'lgan, ammo ularga bayon eta olmayotgan guvohliklarim borligini anglar edim.»

“Men yana yana bir maktub oldim; unda, Sog'liq Instituti to'g'risida menga ko'rsatilgan narsalarni yozib bo'lgunimcha 11-sonning nashrini kechiktirish eng ma'qul, deb hisoblanayotgani bildirilgan edi, chunki o'sha muassasa ishiga mas'ul bo'lganlar mablag'ga nihoyatda muhtoj edilar va birodarlarni harakatga keltirish uchun mening guvohligimning ta'siriga ehtiyoj sezardilar. Shundan so'ng men Institut haqida menga ko'rsatilganlarning bir qismini yozib chiqdim, ammo miyaga qon bosimi tufayli butun mavzuni bayon qilib tugata olmadim. Agar 12-son shunchalik uzoq kechikishini o'ylaganimda edi, 11-sonda keltirilgan o'sha qismni hech qanday holatda ham yubormagan bo'lardim. Men bir necha kun dam olgach, yozishni yana davom ettira olaman, deb o'ylagan edim. Ammo chuqur qayg'umga sabab bo'lib, miyaning ahvoli yozishimni imkonsiz qilganini ko'rdim. Umumiy bo'lsin yoki shaxsiy bo'lsin, guvohliklarni yozish fikridan voz kechildi, va men ularni yoza olmaganim sababli uzluksiz iztirobda edim.”

“Shunday sharoitda biz Battle Creekka qaytib borib, yo'llar loy va buzilib ketgan holatda bo'lgan vaqt davomida u yerda qolishimiz, hamda men o'sha yerda 12-sonni tugatishim kerak, degan qarorga kelindi. Erim Battle Creekdagi birodarlarini ko'rishga, ular bilan suhbatlashishga va Xudo uning uchun qilayotgan ishda ular bilan birga shodlanishga juda intiq edi. Men yozganlarimni yig'ishtirdim, va biz safarga otlandik. ...” Testimonies, 1-jild, 576, 577.

Oxirgi kunlarda, Battle Creek va u “juda yaxshi bilgan” kishilar sifatida ifodalangan Yettinchi kun Adventistlari jamoatining rahbariyati katolikcha yurishga aylandi. Yettinchi kun Adventistlari jamoatining rahbariyati katolikcha yurishga aylandi. Tushda ular “ikkitadan bo'lib” kelishdi, biri qamish bilan, boshqasi esa xoch bilan. Ular uy atrofida doira chizib, uch marta shunday e'lon qildilar: “Bu uy taqiqlangandir. Mol-mulk musodara qilinishi kerak. Ular bizning muqaddas tartibimizga qarshi gapirdilar.” Battle Creekning katolik rahbarlari “musodara qilgan” “uy”dagi “mol-mulk” nima? Katolik cherkovining qaysi “muqaddas tartibi”ga “qarshi gapirilgan” edi?

Masalani yanada to'g'ridan-to'g'ri qo'ysak: “inkvizitsiyada katoliklikning qaysi ordeni boshchilik qilgan?” Inkvizitsiya iyezuitlar tarix sahnasiga kirib kelishidan oldin dominikanlar ordeni bilan boshlangan, biroq ular bu ishga qo'shilganlaridan so'ng, shafqatsizlik va qon to'kishni himoya qilgan orden aynan ular bo'ldi.

“Xristian olami bo‘ylab protestantizm qudratli dushmanlar tomonidan tahdid ostida edi. Islohotning dastlabki g‘alabalari ortda qolgach, Rim uni yo‘q qilishga umid bog‘lab, yangi kuchlarni safarbar etdi. Aynan shu davrda iezuitlar ordeni tashkil qilindi — papachilikning barcha himoyachilari ichida eng shafqatsiz, eng vijdotsiz va eng qudratlisi. Yer yuzidagi rishtalardan va insoniy manfaatlardan uzilgan, tabiiy mehr-muhabbat talablariga nisbatan o‘lik, aql va vijdoni butunlay o‘chirilgan holda, ular o‘z ordenlarining qoidasidan va rishtasidan boshqa hech qanday qoida ham, hech qanday bog‘liqlik ham tan olmas, uning qudratini kengaytirishdan boshqa hech qanday burchni bilmas edilar. Masihning Injili uning tarafdorlariga sovuq, ochlik, mashaqqat va qashshoqlikdan cho‘chimay, xavfga yuz tutish va azob-uqubatga bardosh berish, haqiqat bayrog‘ini qiynoq asbobi, zindon va gulxan qarshisida ham baland tutish imkonini bergan edi. Ana shu kuchlarga qarshi kurashish uchun iezuitchilik o‘z izdoshlarini shunday bir mutaassiblik bilan ilhomlantirdiki, bu ularga xuddi shunday xatarlarga bardosh berish va haqiqatning qudratiga qarshi aldovning barcha qurollarini qo‘llash imkonini berdi. Ular uchun sodir etish haddan ziyod katta bo‘lgan hech qanday jinoyat yo‘q edi, qo‘llash uchun o‘ta tuban bo‘lgan hech qanday aldov yo‘q edi, o‘zlashtirish uchun haddan tashqari qiyin bo‘lgan hech qanday niqob yo‘q edi. Doimiy qashshoqlik va kamtarlikka qasamyod qilgan bo‘lsalar-da, ularning puxta ko‘zlangan maqsadi boylik va hokimiyatni qo‘lga kiritish, protestantizmni ag‘darishga va papalik hukmronligini qayta tiklashga bag‘ishlanish edi.”

“Ular o‘z tariqatlarining a‘zolari sifatida namoyon bo‘lganlarida, muqaddaslik libosini kiyib, qamoqxonalar va kasalxonalarni ziyorat qilar, bemorlar hamda kambag‘allarga xizmat ko‘rsatar, dunyodan voz kechganliklarini da‘vo qilar va yaxshilik qilib yurgan Iso‘ning muqaddas nomini ko‘tarib yurardilar. Ammo bu benuqson tashqi ko‘rinish ostida ko‘pincha eng jinoiy va eng halokatli maqsadlar yashiringan bo‘lardi. Tariqatning asosiy tamoyili shuki, maqsad vositani oqlaydi. Ushbu qoidaga ko‘ra, yolg‘on, o‘g‘rilik, yolg‘on qasam va suiqasd nafaqat kechiriladigan, balki jamoat manfaatlariga xizmat qilganida maqtovgga sazovor ham edi. Iyezuitlar turli niqoblar ostida davlat lavozimlariga kirib bordilar, podshohlarning maslahatchilarigacha ko‘tarildilar va xalqlarning siyosatini shakllantirdilar. Ular xo‘jayinlari ustidan josuslik qilish uchun xizmatkorlarga aylandilar. Ular shahzodalar va zodagonlarning o‘g‘illari uchun kollejlar, oddiy xalq uchun esa maktablar tashkil etdilar; protestant ota-onalarning farzandlari esa papachilik marosimlariga rioya etishga tortib kiritildi. Rim ibodatining barcha tashqi dabdabasi va ko‘z-ko‘z qilinishi ongni chalg‘itish, tasavvurni hayratga solib o‘ziga rom etish uchun ishga solindi, va shu tariqa otalar mehnat qilib, qon to‘kib qo‘lga kiritgan erkinlik o‘g‘illar tomonidan xiyonat qilindi. Iyezuitlar tez sur‘atda butun Yevropa bo‘ylab yoyildilar, va qayerga borgan bo‘lsalar, u yerda papachilikning qayta tiklanishi ergashib bordi.”

“Ularga yanada ko‘proq hokimiyat berish uchun, inkvizitsiyani qayta tiklash haqidagi bulla chiqarildi. Unga, hatto katolik mamlakatlarida ham, nisbatan bo‘lgan umumiy jirkanchlikka qaramay, bu dahshatli tribunal yana papachilar hukmdorlari tomonidan tiklandi va uning maxfiy zindonlarida kunduz nuriga chiday olmaydigan darajadagi vahshiyliklar yana takrorlandi. Ko‘plab mamlakatlarda, millatning eng sara farzandlaridan ming-minglab, eng pok va eng olijanob, eng ziyrak va yuksak ta‘lim ko‘rgan, taqvodor va fidoyi cho‘ponlar, mehnatkash va vatanparvar fuqarolar, porloq olimlar, iste‘dodli san’atkorlar, mohir

hunarmandlar o'ldirildi yoki boshqa yurtlarga qochishga majbur etildi.

“Rim Islohot nurini o'chirish, Muqaddas Kitobni insonlardan tortib olish va Zulmat asrlarining johilligi hamda xurofotini qayta tiklash uchun ana shunday vositalarni ishga solgan edi. Ammo Xudoning barakasi va U Lyuterdan keyin uning ishini davom ettirish uchun ko'targan o'sha olijanob insonlarning mehnati ostida protestantizm tor-mor etilmadi. U o'z qudratini na shahzodalarning marhamatidan, na ularning qurol-yarog'idan qarzдор bo'lishi kerak edi. Eng kichik mamlakatlar, eng kamtar va eng qudratsiz xalqlar uning tayanch qal'alariga aylandi. Bular qudratli dushmanlar qurshovida, uning halokatini rejalashtirayotganlar o'rtasida turgan kichik Jeneva edi; bu shimoliy dengiz bo'yidagi qumloqlarda joylashgan Gollandiya edi, o'sha davrda shohliklarning eng buyugi va eng boyi bo'lgan Ispaniyaning zolimligiga qarshi kurashayotgan; bu esa Islohot uchun g'alabalar qozongan sovuq, hosilsiz Shvetsiya edi.” The Great Controversy, 234, 235.

Katolik cherkovi o'zlarining butparastona urf-odatlarini va an'alarini Xudoning Kalomidan ustun deb da'vo qilib, Muqaddas Kitobni odamlardan yashirish uchun qo'llaridan kelgan hamma ishni qildi. Laodikeya Adventizmining rahbarlari Ellen Uaytning yozuvlari yuzasidan muxoliflarni sudga bermaydilar, ammo o'zlarini Battle Creek rahbarlari deb e'tirof etuvchi katoliklar bunday qiladilar. Katoliklikdagi mahluqning asl mohiyati diniy maqsadlarni amalga oshirish uchun dunyoviy hokimiyatdan foydalanishdir. Adventizm o'z muassasalarini boshqarish uchun qonuniy dunyoviy hokimiyatni izlaganida, ularning “muqaddas tartibi”ning mevalari ko'rindi.

Ispan inkvizitsiyasining auto-da-fé (“imon amali”) marosimlari kontekstida qamish va xoch Masihning xochga mixlanishi bilan bog'liq ramziy unsurlar sifatida namoyon bo'ladi. Qamish Iso tikanli toj kiydirilgan paytda uning qo'liga tutqazilgan soxta hassani anglatadi; rim askarlari uni shu bilan urganlar, bu esa masxara, azob-uqubat va tahqirni ramziy bildiradi.

Xoch auto-da-fé yurishlarida alohida ko'zga tashlanadi. Yashil xoch (ko'pincha qora krep mato bilan o'ralgan holda) Inkvizitsiyaning ramzi bo'lib xizmat qilgan; u bir kun avval alohida tayyorgarlik yurishida ko'tarib borilar va marosim davomida namoyish etilar edi. U tribunalning hokimiyatini ramziy ifoda etgan.

Mollarning musodara qilinishi deganda mahkum etilgan shaxs mulkining olib qo'yilishi (sekvestr yoki proscripsiya) nazarda tutiladi; bu tribunalni moliyalashtirish va bid'atni jazolash uchun Inkvizitsiyada keng qo'llanilgan jazo edi. Bu auto-da-fé hukmlarida oshkora e'lon qilinar, shu orqali ommaviy tahqirlash va boshqalarga ibrat bo'lish ta'kidlanardi.

Ellen G. Whitening yozuvlari uzumzorning kuylanayotgan qo'shig'ini jimjit qilish maqsadida uning yozuvlarini taqiqlaydigan rahbariyatni ravshan va qat'iy tarzda qoralaydi; ammo bu, ularning Yakshanba qonunida o'z fe'l-atvorlarini ochiq namoyon etishlaridan sal oldin, nopok bir tuzumning so'nggi harakatidir. “Katolik yurishi” quyoshga sajda qilayotgan yigirma besh qadimiy kishiga mos keladi. Quyidagi to'rt paragrafda birinchi paragraf “so'nggi kunlar”dagi “Xudoning deb da'vo qilinadigan xalqini” bayon qiladi. Mazkur parcha so'nggi kunlarda Yettinchi kun adventist vazirlari “jamoatlarda va ochiq havodagi katta yig'inlarda” “xalq oldida haftaning birinchi kunini saqlash zarurligini” uqtirishlarini aniq o'rgatadi.

“Egamiz bu oxirgi kunlarda O‘z nomini tutgan xalqi bilan da’voga egadir. Bu da’voda mas’ul lavozimlardagi kishilar Nehemiyo tutgan yo‘lga mutlaqo zid yo‘l tutadilar. Ular nafaqat o‘zlari Shabbatni e’tiborsiz qoldirib, mensimaydilar, balki uni urf-odat va an’ana vayronalari ostiga ko‘mib, boshqalardan ham uni saqlashni to‘shga urinadilar. Jamoatlarda va ochiq havodagi katta yig‘inlarda xizmatchilar xalqqa haftaning birinchi kunini tutish zarurligini uqtiradilar. Dengizda ham, quruqlikda ham falokatlar bor; va bu falokatlar ortib boradi, bir ofat ketidan boshqasi tezda keladi; va vijdonan Shabbatni saqlovchi kichikgina guruh Xudoning g‘azabini yakshanbaga rioya qilmaganliklari sababli dunyo ustiga keltirayotganlar sifatida ko‘rsatib qo‘yiladi.”

Bu yerda Yettinchi kun adventistlari yakshanbani tutishni rag‘batlantiradigan va, shuningdek, “vijdonli shanba saqlovchilarning kichik guruhi”ni “ko‘rsatib beradigan” “Xudoning e’tirof etilgan xalqi” sifatida aniq ko‘rsatilmoqda. Keyingi xatboshida u o‘tgan asrlar ta’qibi takrorlanishini ta’kidlaydi. Oldingi xatboshi uning Xudoning e’tirof etilgan xalqini, u “vijdonli shanba saqlovchilar” deb aytgan kishilarga qarama-qarshi qo‘yib, aniqlashi bilan yakunlangan edi. So‘ng u o‘tgan tarixlarni tilga oladi va o‘sha tarixlar oxirgi kunlarda takrorlanishi haqida ogohlantiradi. U juda aniqdir.

“Shayton dunyoni asir etib olish uchun ana shu yolg‘onni ilgari suradi. Uning rejasi odamlarni xatolarni qabul qilishga majbur etishdir. U barcha soxta dinlarni yoyishda faol ishtirok etadi va xato ta’limotlarni zo‘rlab qabul qildirish yo‘lidagi sa’y-harakatlarida hech narsadan to‘xtamaydi. Diniy g‘ayrat niqobi ostida, uning ruhi ta’siriga tushgan odamlar o‘z birodarlariga nisbatan eng shafqatsiz qiynoqlarni o‘ylab topganlar va ularga eng dahshatli azob-uqubatlarni yetkazganlar. Shayton va uning malaylari hanuz o‘sha ruhga egadirlar; o‘tmish tarixi esa bizning kunlarimizda yana takrorlanadi.”

“Yomonlikni amalga oshirishga aql-u irodasini qat’iy qaratgan odamlar bor; ular qalblarining zulmatli tub-tubida qanday jinoyatlarni sodir etishga ahd qilgan bo‘lsalar, shuni belgilab qo‘yganlar. Bu odamlar o‘z-o‘zini aldaydilar. Ular Xudoning ulug‘ adolat mezonini rad etib, uning o‘rniga o‘zlarining bir mezonini tiklaganlar va o‘zlarini ana shu mezon bilan taqqoslab, o‘zlarini muqaddas deb e’lon qiladilar. Rabbiy ularga qalblarida nima borligini oshkor etishga, ularni boshqarayotgan xo‘jayinning ruhini amalda namoyon etishga yo‘l qo‘yadi. U O‘z qonuniga bo‘lgan nafratlarini uning talablariga sodiq bo‘lganlarga qiladigan muomalalarida ko‘rsatib berishlariga ruxsat beradi. Ularni Masihni xochga mixlagan olomonni quturtirib qo‘zg‘atgan o‘sha diniy junun ruhi harakatga keltiradi; jamoat va davlat ayni o‘sha buzuk uyg‘unlikda birlashadi.

“Bugungi jamoat qadimgi yahudiylarning izidan bordi; ular o‘z urf-odatlarini uchun Xudoning amrlarini chetga surib qo‘ygan edilar. U farmonni o‘zgartirdi, abadiy ahdni buzdi, va endi, o‘shandagi kabi, buning natijasi mag‘rurlik, imonsizlik va bevafoqlik bo‘ldi. Uning haqiqiy holati Musoning qo‘shig‘idan olingan ushbu so‘zlarda bayon etilgan: ‘Ular o‘zlarini buzdilar, ularning dog‘i Uning farzandlarining dog‘i emas; ular egri va buzuk nasldirlar. Ey nodon va aqlsiz xalq, Egamizga shunday qaytarmaysizmi? Seni sotib olgan Otang U emasmi? U seni yaratmaganmi va seni mustahkamlamaganmi?’” Review and Herald, March 18, 1884.

Payg‘ambarlik Ruhi asarlarida Xudoning sodiqlarining oxirzamondagi ta‘qib qilinishi qayta-qayta ko‘rsatib berilgan; u yerda nazarda tutilayotgan “bugungi jamoat” umuman olganda xristianlik emas, balki u qayta-qayta yahudiy jamoati bilan timsollanganini ko‘rsatadigan jamoatdir. Uning yozuvlaridagi ana shu ravshan parchalar Yettinchi kun adventistlari jamoatini Opa-singil Uaytning yozuvlariga cheklovlar qo‘yishga urinishga undagan sababdir; buni uning tushi juda aniq ko‘rsatib beradi. Uning yozuvlariga qarshi qilgan harakatlari, ya‘ni uning uyining ravshan ne‘matlari bo‘lgan va katolitsizmning muqaddas bir tartibiga aylanib ketgan Battle Creek rahbarlari tomonidan taqiqlanishi lozim bo‘lgan narsalar, shular edi. Uning yozuvlariga qilingan hujum, shuningdek, Eremiyoning yozuvlariga qilingan hujum bilan ham ifodalanadi. Ellen Uaytning tushi Eremiyoning yozuvlari yoqib yuborilganining ikkinchi guvohidir.

Laodikiyaviy Adventizmning uchinchi avlodida murosav ustun mavzu edi. Uchinchi avlod Pergam jamoati bilan ifodalanadi. W. W. Prescottning 1919-yilda nashr etilgan **The Doctrine of Christ** nomli kitobidan boshlab, 1957-yilda **Questions on Doctrine** nashr etilishigacha bo‘lgan davr, alfa nashr bilan ifodalangan va omega nashr bilan yakunlangan o‘tish davrini belgilaydi. Birinchi kitob W. W. Prescottning Yahudo qabilasining Arslonini rad etib, Masih haqidagi murtad protestant qarashini qabul qilganini ifodalardi. O‘z nomiga munosib ravishda **The Doctrine of Christ** deb atalgan Prescottning kitobi milleriyalarning bashoratli xabarini ichidan bo‘shatib, uning o‘rnida katoliklik va murtad protestantizm sajda qiladigan Isoning bo‘sh ta‘rifinigina qoldirdi. O‘sha avlodning so‘nggi kitobi esa Xudoning qonunini, Uning adolati va rahmini barbod qiladigan muqaddaslanish va oqlanishni ta‘riflaydi. Qadimgi Isroilga Xudoning qonunining omonatdor qo‘riqchilari bo‘lish mas‘uliyati berilgan edi, Adventizm esa nafaqat Xudoning qonunining, balki Uning bashoratli Kalomining ham omonatdor qo‘riqchilari bo‘lishi kerak edi. 1919-yilda Xudoning bashoratli Kalomini himoya qilishni rad etgan bir kitob paydo bo‘ldi va bu Laodikiyaviy Adventizm uchinchi avlodining boshlanishini belgiladi; o‘sha avlod esa Xudoning qonunini rad etadigan bir kitob bilan yakun topdi.

“Agar siz yurakning qaysarligiga berilsangiz va mag‘rurlik hamda o‘z-o‘zini solih deb bilish tufayli o‘z ayblaringizni tan olmasangiz, Shaytonning vasvasalariga tobe holda qolasiz. Agar Rabbiy sizga xatolaringizni ochib berganda tavba qilmasangiz yoki e‘tirof etmasangiz, Uning ilohiy inoyati sizni o‘sha yo‘ldan qayta-qayta olib o‘tadi. Sizga o‘xshash tabiatdagi xatolarga yo‘l qo‘yish uchun imkon qoldiriladi, siz hikmatdan mahrum bo‘lib qolishda davom etasiz va gunohni solihlik, solihlikni esa gunoh deb atasiz. Oxirgi kunlarda ustun keladigan ko‘plab aldovlar sizni o‘rab oladi, va siz rahbarlaringizni almashtirasiz, ammo buni qilganingizni bilmay qolasiz.” Review and Herald, December 16, 1890.

Pergamos, uchinchi jamoat, 25 kishi Tiyatira hokimiyatining ramziga ta‘zim qilgan paytda, to‘rtinchi avlod bo‘lgan papalik jamoati Tiyatiraga olib kirdi.

“Ilk ko‘chmanchilar tomonidan qabul qilingan, faqat jamoat a‘zolarigagina ovoz berish yoki fuqaroviy hukumatda mansab egallashga ruxsat etuvchi qoida nihoyatda zararli natijalarga olib keldi. Bu chora davlatning pokligini saqlab qolish vositasi sifatida qabul qilingan edi, ammo u jamoatning buzilishiga olib keldi. Saylov huquqi va mansab egallashning sharti sifatida diniy e‘tiqodni e‘lon qilish talab etilgani bois, ko‘plar faqat dunyoviy siyosat sabablaridan kelib

chiqib, yurak o'zgarmasdan jamoatga qo'shildilar. Shunday qilib, jamoatlar sezilarli darajada qayta tug'ilmagan kishilardan tarkib topa boshladi; hatto xizmatda ham nafaqat ta'limotdagi xatolarni ushlab turgan, balki Muqaddas Ruhning yangilovchi qudratidan ham bexabar bo'lganlar bor edi. Shu tariqa, Konstantin davridan to hozirgi kungacha jamoat tarixida tez-tez ko'rilgan yovuz oqibatlar yana bir bor namoyon bo'ldi: ya'ni jamoatni davlat yordami bilan mustahkamlashga urinish, 'Mening shohligim bu dunyodan emas', deb e'lon qilgan Zotning xushxabarini qo'llab-quvvatlash uchun dunyoviy hokimiyatga murojaat qilishning yovuz oqibatlari. Yuhanno 18:36. Jamoat bilan davlatning ittifoqi, uning darajasi qanchalik arziyas bo'lib ko'rinmasin, dunyoni jamoatga yaqinlashtirgandek tuyulsa-da, aslida jamoatni dunyoga yaqinlashtiradi, xolos." Buyuk Kurash, 297.

"Jamoatning davlat bilan ittifoqi, uning darajasi nechog'li arziyas bo'lmasin, garchi dunyoni jamoatga yaqinlashtirayotgandek ko'rinsa-da, aslida jamoatni dunyoga yaqinlashtiradi, xolos." 1977-yil 18-may kuni Bert B. Beach (jamoatning Shimoliy Yevropa-G'arbiy Afrika Diviziyasida direktor bo'lgan va cherkovlararo aloqalarda ishtirok etgan) Rimda bo'lib o'tgan guruh qabulida masihga qarshi bo'lgan Papa Pavel VI ga oltin qoplamali medalyon taqdim etdi. Bu Jahon Konfessional Oilalar kotiblari konferensiyasi yig'ilishining bir qismi edi. Bu voqea Adventist Review'da (1977-yil 11-avgust) yoritildi va Religious News Service tomonidan rasmiy SDA vakili birinchi marta Pontifik bilan uchrashgan holat sifatida qayd etildi.

"Muqaddas Yozuvlardan biror narsani olib tashlaydigan yoki unga qo'shadiganlar ustidan Rabbiiy la'nat e'lon qilgan. Buyuk MEN BOR imon va ta'limotning qoidasi nimadan iborat bo'lishini belgilab qo'ygan, va U Muqaddas Kitob xonadon kitobi bo'lishini mo'ljallagan. Xudoning kalomiga mahkam yopishadigan jamoat Rimdan mutlaqo murosasiz tarzda ajralgandir. Protestantlar bir vaqtlar mana shunday tarzda bu buyuk muradlik jamoatidan ajralgan edilar, biroq ular unga tobora yaqinlashdilar va hanuzgacha Rim jamoati bilan yarashuv yo'lidadirlar. Rim hech qachon o'zgarmaydi. Uning tamoyillari bir zarra ham o'zgargan emas. U o'zi bilan Protestantlar o'rtasidagi uzilishni aslo kamaytirmadi; barcha ilgirilashni ular qildilar. Ammo bu bugungi Protestantizm haqida nimani ko'rsatadi? Aynan Muqaddas Kitob haqiqatining rad etilishi odamlarni dinsizlikka yaqinlashtiradi. Papalik bilan o'zi o'rtasidagi masofani qisqartiradigan narsa — ortga qaytgan jamoatdir."

"Lyuter, Kranmer, Ridli, Xuper va haqiqat yo'lida shahid bo'lgan minglab olijanob kishilar kabi jonlar — haqiqiy protestantlar shulardir. Ular sodiq haqiqat soqchilari sifatida turib, protestantizm Romanizm bilan birlasha olmasligini, balki sharq g'arbdan qanchalik uzoq bo'lsa, Papalik tamoyillaridan ham shunchalik uzoq ajralgan bo'lishi kerakligini e'lon qildilar. Bunday haqiqat himoyachilari "gunoh odami" bilan xuddi Masih va Uning havoriylari uyg'unlasha olmaganidek, hech qachon uyg'unlasha olmas edilar. Ilgari davrlarda solihlar Rim bilan qo'shilishning imkonsiz ekanini his etganlar va bu xato tizimiga bo'lgan qarshiliklari mol-mulk va hayotni xavf ostiga qo'yish evaziga davom ettirilgan bo'lsa-da, ular o'z ajralib turishlarini saqlab qolishga jur'at etdilar va mardlarcha haqiqat uchun kurashdilar. Muqaddas Kitob haqiqatlari ular uchun boylikdan, sharaftan, hatto hayotning o'zidan ham azizroq edi. Ular haqiqatning xurofot va yolg'on safsatalarining ulkan uyumi ostiga ko'milishiga chiday olmas edilar. Ular Xudoning kalomini qo'llariga olib, xalq oldida haqiqat bayrog'ini ko'tardilar va Muqaddas Kitobni tirishqoqlik bilan tadqiq etish orqali Xudo ularga vahiy qilgan

narsani jasorat bilan e'lon qildilar. Ular Xudoga bo'lgan sadoqatlari uchun eng shafqatsiz o'limlarda jon berdilar, ammo o'z qoni bilan biz uchun shunday erkinliklar va imtiyozlarni sotib oldilarki, o'zlarini protestant deb da'vo qilayotgan ko'plar ularni yovuzlik qudratiga osongina topshirib qo'ymoqdalar. Ammo biz shu qadar qimmatga tushgan bu imtiyozlardan voz kechaylikmi? Osmon Xudosini haqorat qilaylikmi va U bizni Rim bo'yinturug'idan ozod qilganidan keyin yana o'zimizni shu masihga qarshi qudratning qulligiga topshiraylikmi? Diniy erkinligimizni, o'z vijdonimiz amriga ko'ra Xudoga sajda qilish huquqimizni imzo bilan topshirib, o'z aynishimizni isbotlaylikmi?"

"Luterning tog'lar va vodiylarda aks-sado bergan, Yevropani zilziladek larzaga keltirgan ovozi Iso Masihning olijanob havoriylaridan iborat bir lashkarni maydonga chorlagan edi, va ular himoya qilgan haqiqatni na gulxanlar, na qiynoqlar, na zindonlar, na o'lim sukutga cho'ktira oldi; va hanuz shahidlarning o'sha olijanob lashkarining ovozlari bizga Rim hokimiyati oxirgi kunlarda bashorat qilingan murtadlik, Pavlus hatto o'z davridayoq ish boshlaganini ko'rgan qonunsizlik siridir, deb aytmoqda. Rim katolitsizmi tez sur'at bilan kuchayib bormoqda. Papachilik ortib bormoqda, va haqiqatni eshitishdan quloqlarini burib olganlar uning aldamchi afsonalariga quloq solmoqdalar. Papa ibodatxonalari, papa kollejlari, rohibaxonalar va monastirlar ko'payib bormoqda, protestant dunyosi esa go'yo uxlab yotgandek. Protestantlar ularni dunyodan ajratib turgan farqlovchi belgini yo'qotmoqdalar, va o'zlari bilan Rim hokimiyati o'rtasidagi masofani qisqartirmoqdalar. Ular haqiqatni eshitishdan quloqlarini burib oldilar; Xudo ularning yo'liga sochgan nurni qabul qilishni istamadilar, va shu bois zulmatga kirib bormoqdalar. Ular rimchilarning hamda ularga qo'shiladiganlarning o'tmishdagi shafqatsiz ta'qibining qayta jonlanishi bo'ladi, degan fikr haqida mensimaslik bilan gapiradilar. Ular Xudoning Kalomi bunday qayta jonlanishni to'la bashorat qilishini tan olmaydilar va so'nggi kunlarda Xudoning xalqi quvg'inga uchrashini ham e'tirof etmaydilar, holbuki Muqaddas Kitobda shunday deyilgan: 'Ajdaho ayoldan g'azablanib, Xudoning amrlarini tutadigan va Iso Masihning shahodatiga ega bo'lgan uning zurriyotining qolgan qismiga qarshi urush qilish uchun ketdi.'

"Papachilik insoniy tabiatning dinidir, va insoniyatning aksariyati ularga gunoh qilishga yo'l qo'yadigan, ayni paytda esa uning oqibatlaridan ozod etadigan ta'limotni sevadi. Odamlarga qandaydir bir din kerak, va insoniy uydirma bilan shakllantirilgan, ammo ilohiy hokimiyat da'vosini qiladigan bu din tanafikrga mos keladi. O'zlarini dono va aqlli deb biladigan kishilar solihlik mezoni bo'lgan O'n Amrdan mag'rurlik bilan yuz o'giradilar va Xudoning yo'llarini surishtirishni o'z qadr-qimmatlariga muvofiq deb hisoblamaydilar. Shuning uchun ular soxta yo'llarga, man etilgan so'qmoqlarga kirib ketadilar, Iso Masihning namunasi bo'yicha emas, balki papaning namunasi bo'yicha o'ziga suyanadigan, o'zini ulug'laydigan bo'lib qoladilar. Ularga ma'naviyat va o'zini inkor etishni eng kam darajada talab qiladigan din shakli kerak, va muqaddaslanmagan insoniy donolik ularni papachilikdan jirkanishga olib bormagani uchun, ular tabiiy ravishda uning qoidalari va ta'limotlari tomon tortiladilar. Ular Egamizning yo'llarida yurishni istamaydilar. Ular Xudoni ibodat bilan va kamtarlik bilan, Uning Kalomini ongli bilish asosida izlash uchun o'zlarini haddan tashqari ma'rifatli deb biladilar. Egamizning yo'llarini bilishga ahamiyat bermaganlari uchun, ularning ong-u xayollari aldanishlarga batamom ochiq, yolg'onni qabul qilish va unga ishonishga butkul tayyor bo'ladi. Ular eng nomaqbul, eng nomuvofiq yolg'onlarni ham haqiqat sifatida o'zlariga tiqishtirilishiga rozi

bo'ladilar.”

“Shaytonning aldovdagi eng yuksak durdonasi — papachilikdir; va buyuk aqliy zulmat davri Rimchilik uchun qulay bo'lgani namoyon etilganidek, buyuk aqliy yorug'lik davri ham uning qudrati uchun qulay ekani ham namoyon etiladi; chunki odamlarning fikr-zakovati o'z ustunligiga jamlangan bo'ladi, va ular Xudoni o'z bilimlarida saqlab qolishni yoqtirmaydilar. Rim xatosizligini da'vo qiladi, va protestantlar ham xuddi shu yo'ldan bormoqdalar. Ular haqiqatni izlashni va nurdan yanada buyukroq nur sari ilgarilashni istamaydilar. Ular o'zlarini xurofot va tarafkashlik devorlari bilan o'rab oladilar, va aldangan hamda boshqalarni ham aldashga tayyor ko'rinadilar.

“Ammo jamoatlarning munosabati tushkunlikka soladigan bo'lsa-da, baribir ko'ngilni cho'ktirishga hojat yo'q; chunki Xudoning shunday bir xalqi borki, ular Uning haqiqatiga sadoqatlarini saqlab qoladilar, Muqaddas Kitobni va faqatgina Muqaddas Kitobnigina o'z e'tiqodi hamda ta'limotining qoidasi qiladilar, bayroqni ko'tarib, unda: “Xudoning amrlari va Isoning imoni”, deb yozilgan nishonni baland tutadilar. Ular pok Injilni qadrlaydilar va Muqaddas Kitobni o'z e'tiqodi hamda ta'limotining asosi qiladilar.”

“Mana shunday bir vaqt uchun, insonlar Sarvari Olamning qonunini bir chetga surayotgan bir paytda, Dovudning ibodati ayni muddaodir,—«Ey Egam, ish ko'radigan vaqting keldi; chunki ular Sening qonuningni bekor qildilar». Biz shunday bir davrga yaqinlashmoqdamizki, unda deyarli umumiy nafrat Xudoning qonuniga yog'diriladi, va Xudoning amrlarini tutuvchi xalqi qattiq sinovdan o'tadi; ammo boshqalar uning majburiy da'volarini ko'rmay, anglamayotganlari uchun ular Yahovaning qonuniga bo'lgan hurmatini yo'qotadilarmi? Xudoning amrlarini tutuvchi xalq, Dovud singari, insonlar uni qanchalik bir chetga surib, unga nisbatan hurmatsizlik va nafratni qanchalik yog'dirsalar, Xudoning qonunini shunchalik e'zozlasin.” Signs of the Times, 1894-yil 19-fevral.

Laodikiyalik Yettinchi kun adventistlari jamoatining bir rahbari tomonidan dajjolga oltin medal berilishidan ikki yil avval, 1975-yilda, Yettinchi kun adventistlari jamoatiga qarshi sud da'vosi qo'zg'atildi; EEOC v. Pacific Press Publishing Association (AQShning Kaliforniya shtati Shimoliy okrugi bo'yicha okrug sudida, Ish № C-74-2025 CBR), unda Teng Bandlik Imkoniyatlari Komissiyasi jamoatning nashriyot uyini ikki nafar ayol xodima — Merikay Silver (da'vo qo'zg'atilgan paytga kelib allaqachon ishdan ketgan sobiq muharrir) va Lorna Tobler nomidan — ish haqi va imtiyozlarda jinsga asoslangan kamsitish qilganlikda ayblab sudga berdi. Jamoat o'z amaliyotlarini qisman diniy istisnolarga tayanib va o'z boshqaruv tuzilmasini muhokama qilish orqali himoya qildi.

1976-yil 6-fevral sanasi bilan tasdiqlangan qasamyodli bayonotda (sudga taqdim etilgan himoya hujjatining bir qismi), Neal C. Wilson (o'sha paytda jamoatning Shimoliy Amerika bo'limi prezidenti, keyinchalik esa 1979–1990-yillarda Bosh Konferensiya prezidenti) jamoatning Rim katolitsizmiga doir tarixiy qarashlariga to'xtaldi. Bu bayonot jamoatni papalik tizimiga o'xshash “ierarxiya”ga ega deb tavsiflashga qarshi dalil keltirish doirasida berilgan edi. Mazkur mavzuga oid to'liq iqtibos shunday: “Yettinchi kun adventistlari jamoati tarixida mazhab aniq anti-Rim-katolik nuqtai nazarini tutgan bir davr bo'lgani va ‘ierarxiya’ atamasi jamoat

boshqaruvining papalik shakliga ishora qilish uchun salbiy ma'noda qo'llanganligi rost bo'lsa-da, Jamoatning bunday munosabati bu asrning boshlarida va o'tgan asrning oxirgi qismida konservativ protestant mazhablar orasida keng tarqalgan antipapachilikning bir ko'rinishidan boshqa narsa emas edi; va Yettinchi kun adventistlari jamoatiga taalluqli jihatdan bu holat endilikda tarixning chiqindixonasiga ulotirilgan."

Bu cherkovning Vahiy kitobidagi papalikni "mahluq" yoki daxriy Masih deb bilgan an'anaviy bashoratli talqinidan uzoqlashishni aks ettiradi. Cherkov ichidagi va undan tashqaridagi tanqidchilar buni zamonaviy ekumenizmga yoki huquqiy himoyalarga moslashish uchun o'sha anti-katolik pozitsiyani pasaytirish yoki undan voz kechish sifatida talqin qilganlar. Uilson 1985 yilda cherkovning turli Diviziyalari prezidentlarini "kardinallar" deb atagan edi; u shunday degan: "... Uzoq Sharqning barcha mamlakatlaridan birorta ham 'kardinal' yo'q, holbuki Afrikadan ehtimol ikki 'kardinal' bo'ladi."

Opa Uayt o'zini va papa o'rtasidagi masofani qisqartiradigan jamoat ortga qaytgan jamoat ekanini aytgan! Uchinchi avlodning murosasi Hizqiyo sakkizinchi bobda Tammuz uchun yig'lash orqali, shuningdek Pergam jamoatining murosasi orqali ifodalangan. 1863 yildan 1888 yilgacha bo'lgan birinchi avlod Efes jamoatini ifodalagan edi — o'zining dastlabki sevgisini yo'qotgan jamoatni; Miller harakatining dastlabki sevgisi esa bashorat xabari edi, va o'sha bashorat xabarining birinchi bobi 1863 yilda chetga surib qo'yilgan "yetti zamon" edi.

1888-yildan 1919-yilgacha bo'lgan davrda, Smirna va Hizqiyolning maxfiy hujralari bilan ifodalangan ikkinchi avlod, Bashorat Ruhining o'limiga guvoh bo'ldi, zero Oq opa-singil 1915-yilda dafn qilindi. Guvohlikni to'ldirish uchun to'rt avlodga oid yana ko'proq tafsilotlar zarur, ammo murtad bir xalq Ellen Oqning yozuvlarini qanday qilib "taqiqlashi" mumkin bo'lganini yoki haftaning birinchi kunini maqbul deb qanday targ'ib qilishi mumkin bo'lganini to'liq anglash uchun bu izchil isyon tushunilishi lozim. Yahudo Quddusda "bu xalq ustidan hukmronlik qiladigan" "Efrayimning mastlari" bilan birga ish ko'radi, Quddus ustidan hukmronlik qiladigan va quyoshga sajda qiladiganlar esa Oliy Kengash bilan ifodalanadi.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

"Xudoning da'vogar farzandlari orasida naqadar oz sabr namoyon etilgan, naqadar ko'p achchiq so'zlar aytilgan, bizning e'tiqodimizga mansub bo'lmaganlarga qarshi naqadar ko'p qoralovlar aytilgan. Ko'plar boshqa jamoatlarga mansub bo'lganlarga buyuk gunohkorlardek qaraganlar, holbuki, Rabbiy ularga bunday qaramaydi. Boshqa jamoatlar a'zolariga shunday nazar bilan qaraydiganlar o'zlarini Xudoning qudratli qo'li ostida kamtar tutishga muhtojdirlar. Ular hukm qilayotgan kishilar juda oz nurga, kam imkoniyat va imtiyozlarga ega bo'lgan bo'lishlari mumkin. Agar ular bizning jamoatlarimizdagi ko'p a'zolar ega bo'lgan nurga ega bo'lganlarida, ular ancha tezroq rivojlangan bo'lar edilar va o'z e'tiqodlarini dunyoga yaxshiroq namoyon etgan bo'lar edilar. O'z nuri bilan maqtanib, ammo unda yurmaydiganlar haqida Masih shunday deydi: 'Lekin Men sizlarga aytaman, qiyomat kunida Tir va Sidonning holi siznikidan yengilroq bo'ladi. Va sen, Kafarnahum [buyuk nurga ega bo'lgan Yettinchi kun adventistlari], osmongacha ko'tarilgansan [imtiyoz jihatidan], do'zaxqa tushirilursan; chunki senda qilingan qudratli ishlar Sado'mda qilinganida edi, u bugungacha saqlanib qolgan bo'lur

edi. Lekin Men sizlarga aytaman, qiyomat kunida Sado‘m yurtining holi senikidan yengilroq bo‘ladi.’ O‘sha vaqtda Iso javob berib dedi: ‘Ey Ota, osmonu yerning Rabbisi, Senga shukr qilaman, chunki Sen bu narsalarni dono va oqillardan [o‘z nazarida] yashirib, go‘daklarga ochding.’”

““Endi esa, sizlar bu ishlarning barchasini qilganingiz uchun, — deydi Rabbiy, — Men sizlarga sahar turib gapirdim, ammo sizlar quloq solmadingizlar; Men sizlarni chaqirdim, ammo sizlar javob bermadingizlar; shuning uchun Men O‘z nomim bilan ataladigan, sizlar ishonib turgan bu uyga, hamda sizlarga va ota-bobolaringizga bergan bu joyga, Shilohga qilganim kabi qilaman. Va Men butun Efrayim zurriyotini quvib yuborganimdek, sizlarni ham O‘z huzurimdan quvib yuboraman.””

“Rabbimiz oramizda nihoyatda muhim muassasalarni ta‘sis etdi, va ular dunyoviy muassasalar boshqarilgandek emas, balki Xudoning tartibiga ko‘ra boshqarilishi lozim. Ular Uning ulug‘vorliginigina ko‘zlab boshqarilishi kerak, toki har qanday yo‘l bilan halok bo‘layotgan jonlar najot topa olsun. Xudoning xalqiga Ruhning shahodatlari kelgan, ammo ko‘plar tanbehlar, ogohlantirishlar va maslahat-e‘tiborlarga quloq solmaganlar.”

““Endi buni eshiting, ey nodon va aql-idroksiz xalq; ko‘zlari bor-u, ko‘rmaydilar; quloqlari bor-u, eshitmaydilar: Mendan qo‘rqmaysizlarmi? — deydi Egamiz. Huzurimda titramaysizlarmi? Men qumni dengizga abadiy chegara qilib qo‘yganman, toki u undan o‘tolmasin; uning to‘lqinlari toshib-talpinsa ham, baribir ustun kela olmaydi; garchi ular guvillab otilsa ham, undan oshib o‘ta olmaydi. Ammo bu xalqning yuragi bosh tortuvchi va isyonkordir; ular yuz o‘girib ketdilar. Ular ichlarida ham: “Kelinglar, endi Egamiz Xudoyimizdan qo‘rqaylik, U o‘z mavsumida ham erta, ham kech yog‘inni beradi; U biz uchun o‘rim-yig‘imning belgilangan haftalarini saqlab turadi”, demaydilar. Sizlarning gunohlaringiz bularni sizlardan qaytardi, va gunohlaringiz sizlardan yaxshiliklarni to‘sib qo‘ydi.... Ular yetimning da‘vosini, uning ishini adolat bilan hal qilmaydilar, ammo o‘zlari ravnaq topadilar; muhtojning haqqini esa hukm qilmaydilar. Men bular uchun jazolamaydigan bo‘larmidim? — deydi Egamiz. Shunday xalqdan jonim qasos olmasmidi?””

“Rabbiy shunday deyishga majbur bo‘ladimi: ‘Bu xalq uchun ibodat qilma, ular uchun faryod ham, duo ham ko‘tarma, Menga iltijo ham qilma; chunki Men seni eshitmayman’? ‘Shuning uchun yomg‘irlar ushlab qolindi, va keyingi yomg‘ir bo‘lmadi.... Endi esa shu vaqtdan boshlab Menga: Otam, Sen mening yoshlik chog‘imdagi yo‘lboshchimsan, deb faryod qilmaysanmi?’”
Review and Herald, August 1, 1893.